

Gezonde voedselomgeving

- Hannah van Kolschooten, Richard Neerhof, Anita Nijboer, Anniek de Ruijter en Marjolein Visser, *Juridisch instrumentarium voor een gezonde voedselomgeving in de stad*, Publiekrecht, Law Centre for Health and Life, UvA, december 2020, ISBN 9789090342023.

Context

- Overgewicht en obesitas hangt samen met diabetes, kanker, psychische gezondheid en maatschappelijke economische impact.
- 2019: 50,1% Nederlanders van 28 jaar of ouder overgewicht of obesitas
- Amsterdam: kinderen tussen de 2 en 25 bijna 20 % overgewicht ten opzichte van de rest van Nederland (16%)

Onderzoeksoopdracht

- Gemeente Amsterdam, Den Haag, Ede, Utrecht en Rotterdam
- *Welke juridische mogelijkheden heeft de gemeente om via ruimtelijke ordening of andere regelgeving een proactief beleid te voeren om een gezonde voedselomgeving te creëren?*
 - *Welke definitie van ‘gezonde voedselomgeving’?*
 - *Welke verantwoordelijkheden en plichten heeft de gemeente?*
 - *Welke juridische mogelijkheden heeft de gemeente op het gebied van ruimtelijke ordening of lagere regelgeving?*
 - *In hoeverre beperkt de Europese Dienstenrichtlijn deze mogelijkheden?*

Gezonde voedselomgeving

Definitie ‘voedselomgeving’

- Fysieke, economische, politieke en sociaal-culturele context bedoeld waarin consumenten in aanraking komen met voedsel en keuzes maken over het kopen, klaarmaken en consumeren van voedsel.
- Het VN-comité voor economische, sociale en culturele rechten geeft als voorbeeld van *inadequa*t voedsel voeding met een hoge energiewaarde en lage voedingswaarde, die kan bijdragen aan overgewicht en obesitas.
- In de obesogene, ongezonde voedselomgeving is *inadequa*t voedsel in grote mate aanwezig en makkelijk verkrijgbaar.

Verplichtingen Gemeente

- Grondrechten
- Internationaal Verdrag inzake economische, sociale en culturele rechten (IVESCR).
 - recht op een behoorlijke levensstandaard en
 - recht op gezondheid.
- Het Verdrag inzake de rechten van het kind (IVRK)
- Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden (EVRM)
- Wet publieke gezondheid

Nederlandse wetgeving

‘Ruimtelijk kader’:

- 1) Wet Ruimtelijke Ordening
- 2) Gemeentelijke regelstellende bevoegdheden
- 3) Branchering
- 4) Nieuwe Omgevingswet
- 5) Kanttekeningen EU recht

Wet Ruimtelijke Ordening

- ‘Ruimtelijke ordening’: Goede voorwaarden creëren voor het gebruik en de ontwikkeling van een bepaald gebied, middels:
 - Bestemmingsplan (doel en gebruiks (bouw) voorschriften)
- Gezondheid binnen ruimtelijke ordening
 - *Ruimtelijk relevante argumenten*
- Aanpassing voedselaanbod middels de ruimtelijke ordening?
 - *‘Een goede ruimtelijke ordening’*
 - *Maar grens soms onduidelijk (hinder; stankoverlast, scholen)*
 - *Enkel met ruimtelijk relevante argumenten*

Branchering

Branchering – voorschriften stellen met betrekking tot het assortiment van winkels?

- Voor leefbaarheid
 - Toeristenwinkels in Amsterdam
- Voor gezondheid?
 - Voorschriften moeten ruimtelijk relevant zijn

Gemeentelijke regelstellende bevoegdheden

- **Medebewind - Wpg**
 - Art 2 lid 2(c) bewaken gezondheid in alle bestuurlijke beslissingen
 - Art 2 lid 2 (d) preventieprogrammas
 - Art 5 Wpg, Art 5 lid 5 jeugdgezondheidszorg
 - Maar: geen expliciete bevoegdheden tot stellen regels

Gemeentelijke regelstellende bevoegdheden

- **Autonome taken gemeenten**
- Bevoegdheid tot regeling en bestuur inzake de huishouding van de gemeente
- Gebiedsgerichte regulering bij of krachtens gemeentelijke verordeningen
- > *betrekking op omgeving of openbare ruimte*
- VB: zonerings- of vergunningplicht
- Maar: niet treden in individuele belangen + geen strijd met hoger (uitputtend) recht
- Raad heeft redelijk wat ruimte, kan deze ook gebruiken voor de gezondheid
- Terughoudende toetsing door de rechter
- Moet wel een ruimtelijk belang dienen om onder de ‘huishouding’ te vallen.

Nieuwe Omgevingswet?

- Creëert breed kader: fysieke leefomgeving
- Reguleert ook activiteiten die gevolgen hebben voor leefomgeving: hinder en risico's
- Er komt één omgevingsplan' (ruimer dan bestemmingsplan)
- Meer ruimte voor gemeenten voor lokaal maatwerk en meer discretionaire bevoegdheid
- MvT:

'Onderwerpen die regulering van het gedrag van personen in de openbare ruimte betreft, die een sterk persoonsgebonden (en niet-zaaksgelateerd) karakter hebben die mede een motief hebben de openbare orde en veiligheid te beschermen, komen in het algemeen niet in aanmerking om in het omgevingsplan te worden gereguleerd'

Tijd voor meer gemeentelijke bevoegdheden

- Beleid niet meer toereikend + internationale verplichtingen
- Maar: gemeenten hebben nu beperkte juridische mogelijkheden
- Aanpassing Warenwet?
- Aanpassing Omgevingswet?
- Let op: EU beperkingen Dienstenrichtlijn

